

Вільям

лютий 1960 — грудень 1978

Перші шість днів життя Вільяма Вотерса він не був єдиною дитиною у сім'ї. Він мав трирічну сестру, руденьку дівчинку на ім'я Керолайн. Він бачив домашні відео за її участі, на яких його батько, здавалося, усміхався. Вільям більше ніколи не бачив татової усмішки. На одному з відео його батько мав щасливий вигляд, а крихітна руда дівчинка, яка бігала колами, натягнувши сукню на обличчя, очевидно, була причиною цього щастя. Поки Вільям із матір'ю перебували в лікарні після його народження, у Керолайн піднялася температура й почався кашель. Коли вони повернулися додому, дівчинка, здавалося, одужувала, але досі занадто сильно бухикала, й одного ранку батьки знайшли в колисці її мертве тільце.

Батьки Вільяма ніколи не згадували про Керолайн. На тумбочці у вітальні стояла одна її фотографія, до якої Вільям час від часу підходив, щоб упевнитися, що він

справді мав сестру. Сім'я переїхала до оббитого темно-синьою черепицею будинку, розташованого на іншому кінці Ньютона, передмістя Бостона. І вже в цьому будинку Вільям був єдиною дитиною. Його батько працював бухгалтером у центрі міста. Він завжди стирчав на роботі допізна. Після смерті доньки його обличчя більше ніколи не осявала усмішка. Мати Вільяма курила цигарки й пила бурбон у вітальні, іноді сама, а іноді — із сусідкою. Жінка мала цілу колекцію фартухів із рюшами, які вона надівала під час приготування їжі. Вона гнівалася щоразу, коли хоча б на одному з них утворювалася якась плямка.

— Можливо, тобі не варто надівати фартух, коли готуєш, — сказав якимось Вільям, коли його мати побагровіла та майже пустила сльозу через якусь темну плямку від підливи. — Ти могла б заправити рушник для посуду за пояс, як це робить місис Корнет.

Мати подивилася на нього так, ніби він говорив до неї грецькою. Вільям повторив:

— Місис Корнет, наша сусідка. Її рушник для посуду, пам'ятаєш?

З п'яти років Вільям майже щодня після обіду ходив із баскетбольним м'ячем до парку, адже баскетбол, на відміну від бейсболу чи футболу, був грою, у яку він міг грати наодинці. Там був занедбаний відкритий майданчик, на якому майже завжди було вільне кільце, і він міг годинами кидати м'яч, уявляючи, що є гравцем команди «Селтік». Білл Расселл був його улюбленим баскетболістом, але щоби бути як Расселл, потрібно було, щоби хтось інший блокував його подачі або щоб Вільям хоча б мав від кого захищатися. А ось Сем Джонс найкраще закидав м'ячі в кільце, тож зазвичай Вільям був Джонсом. Він

намагався імітувати ідеальне потрапляння в кільце, увляючи, ніби дерева, які оточували майданчик, — це його вболівальники.

Одного дня, коли хлопцеві було десять, він прийшов на майданчик і побачив, що там уже зайнято. Шестеро хлопчаків приблизно Вільямового віку ганялися один за одним і за м'ячем по полю.

Вільям думав уже йти додому, але один із хлопчаків гукнув:

— Ей, хочеш пограти? — а потім, не чекаючи відповіді, додав: — Ти будеш у синій команді.

Вільям утягнувся в гру за лічені секунди, його серце вилітало з грудей. Якийсь хлопчик передав йому м'яч, і Вільям віддав передачу назад, злякавшись, що якщо не влучить у кошик, то всі думатимуть, що він жадливий гравець. За кілька хвилин гра несподівано перервалася, бо комусь із хлопців треба було йти додому, і дітлахи порозбігалися з майданчика хто куди. Вільям пішов додому, його серце досі калатало в грудях.

Після цього хлопці час від часу приходили на майданчик тоді ж, коли й Вільям. Вони не мали чіткого графіка, але завжди кликали його до себе так, ніби він був одним із компанії. Це ніколи не переставало дивувати Вільяма. Що діти, що дорослі завжди дивилися якимось повз нього, наче він був невидимим. Його батьки, наприклад, майже ніколи не дивилися на нього. Вільям змирився і вважав, що це цілком зрозуміла реакція, адже він нудний і про нього легко забути. Його основною характеристикою була блідість: волосся пісочного кольору, світло-блакитні очі та ну дуже біла шкіра, характерна для людей англійського й ірландського походження.

Вільям знав, що всередині він був таким самим нецікавим і блідим, як і зовні. Він ніколи не розмовляв у школі, і з ним ніхто не грався. Однак хлопці на баскетбольному майданчику дали Вільямові шанс стати частиною чогось, що не потребувало розмов.

У п'ятому класі вчитель фізкультури в його початковій школі сказав:

— Я бачив, що ти після обіду закидаєш м'яча в кошик. Якого зросту твій батько?

Вільям спантеличено поглянув на чоловіка.

— Я не знаю. Середнього?

— Гаразд, тож ти, мабуть, будеш розігруючим захисником. Тобі потрібно попрацювати над володінням м'ячем. Знаєш Білла Бредлі? Того здорованя з «Нікс»? У дитинстві він приклеював картон до окулярів, щоб не дивитися вниз і не бачити своїх ніг. А потім у цих окулярах він бігав із м'ячем по майданчику. Звичайно, він мав дивакуватий вигляд, але як же вміло він поводився з м'ячем. Він чудово відчував, куди той відскочить і як спіймати його навіть не дивлячись.

Того дня Вільям прибіг додому, усе його тіло нило. Це був перший раз, коли дорослий подивився прямо на нього й помітив, що він робить. Увага вчителя викликала в нього неабияке здивування. Вільям безперестанку чхав, поки шукав іграшкові окуляри в шухляді свого письмового столу. Він двічі сходяв у туалет, перш ніж акуратно приклеїти прямокутні шматочки картону до окулярів.

Щоразу, коли Вільям почувався погано або просто якимось не так, він боявся, що помре. Щонайменше раз на місяць після школи він залазив під ковдру, переконаний, що вже невиліковно хворий. Він не говорив про це батькам,

тому що хворіти в їхньому домі було заборонено. Кашель, зокрема, уважали чимось на кшталт смертного гріха. Коли Вільям застуджувався, він кашляв лише у своєму гардеробі, зачинивши двері та прикривши обличчя купою сорочок, які йому доводилося носити до школи. Коли вибігав на вулицю з м'ячем і тренувальними окулярами, хлопець відчував щось схоже на вже добре знайому йому гарячку. Однак Вільям не мав часу на хворобу, він не мав часу на страх. Цей момент став визначальним у формуванні його особистості. Хлопці на майданчику й учитель фізкультури помітили його. Можливо, Вільям і не розумів, ким він був, але всесвіт дав підказку: він був баскетболістом.

Учитель фізкультури дав йому кілька порад, які допомогли хлопцеві розвинути ще більше навичок.

— Для захисту: штовхай інших плечем і гузицею. Судді не вважатимуть це фолом. Біжи спринт: роби швидкий перший крок і обіграй свого суперника в дриблінгу.

Вільям також працював над своїм пасом, щоб мати змогу віддавати м'яч кращим гравцям у парку. Він хотів і далі грати з хлопцями, тому розумів, що допомагатиме іншим мати кращий вигляд на майданчику. Вільям вивчив, куди треба бігти, щоб давати простір для нападників. Він навчився робити заслін, щоби хлопці могли без проблем відпрацьовувати свої улюблені кидки. Після кожної хорошої гри молодики плескали Вільяма по спині. Усі завжди хотіли бути з ним в одній команді. Прихильність хлопців частково допомагала боротися зі страхом, який Вільям носив у собі; хоча б на баскетбольному майданчику він почувався впевнено.

На той час, коли Вільям вступив до середньої школи, він був досить умілим гравцем, щоб мати змогу потрапити

до університетської команди. Він мав сто сімдесят три сантиметри зросту й грав на позиції розігруючого захисника. Години тренувань в окулярах принесли свої плоди: Вільям був найкращим дриблером у команді й мав хороший кидок із середньої дистанції. Він працював над підбираннями, що допомогло б компенсувати недоліки його команди. Пас досі був найкращою навичкою Вільяма, а товариші по команді розуміли, що разом із ним шанси на перемогу були значно вищі.

Він був єдиним дев'ятикласником у шкільній баскетбольній команді, і тому, коли його старші товариші пили пиво в підвалі того, чий батьки були готові заплющити на це очі, Вільяма ніколи не запрошували. Вони були шоковані, та що там говорити, усі були шоковані, коли влітку після десятого класу Вільям виріс одразу на десять сантиметрів. Щойно він почав рости, його тіло, здавалося, уже не могло зупинитися, і до кінця старшої школи його зріст становив трошечки більше ніж два метри. Він став занадто худорлявим, адже в нього не виходило їсти стільки, щоби встигати за своїм ростом. Його матір була нажахана виглядом сина, коли він щоранку шкандибав на кухню, і простягала йому щось перекусити, коли він проходив повз. Здавалося, вона вважала, що його худорлявість виставляє її в поганому світлі, адже його харчування залежало тільки від неї. Батьки раз через раз приходили подивитися на матчі Вільяма й увічливо сиділи на трибунах. Було відчуття, що вони нікого не знали на тому майданчику.

Його батьків не було на грі, коли Вільям вирішив заволодіти м'ячем після невдалого кидка зі штрафного, але раптом його з неймовірною силою підкинуло в повітря. Він прокрутився у повітрі й незграбно приземлився

на праве коліно. Уся сила удару й вага хлопця випали на суглоб. Вільям почув, як його коліно хруснуло, а потім усе було як у тумані. Його тренер, який, здавалося, володів тільки двома регістрами — криком і бурмотінням, прокричав йому на вухо:

— Вотерсе, з тобою все гаразд?

Вільям зазвичай відповідав і на крики, і на бурмотіння, формулюючи свою відповідь як запитання; він ніколи не почувався досить упевненим, щоби претендувати на ціле твердження. Вільям прочистив горло. Туман навколо нього й усередині нього був густий і пронизаний болем, що випромінювало його коліно. Він сказав:

— Ні.

Він зламав колінну чашечку, а це означало, що він пропустить останні сім тижнів свого першого сезону в коледжі. Протягом двох місяців ногу Вільяма було знерухомлено гіпсом, і він пересувався на милицях. Він не мав змоги грати в баскетбол уперше відтоді, як йому виповнилося п'ять. Вільям сидів на стільці у своїй кімнаті й кидав зім'ятий у кульку папірець у смітник біля дальньої стіни. Туман, що прийшов разом із травмою, залишався; його шкіра була вогкою і холодною. Лікар сказав йому, що той повністю одужає і зможе знову грати у своєму випускному сезоні, але все одно Вільяма постійно накривала легка тривожність. Час відчувався інакше. Йому здавалося, що він залишиться замкненим у цьому гіпсі, у цьому кріслі, у цьому будинку назавжди. Він почав думати, що так більше не зможе, він не може більше сидіти в цьому зламаному тілі. Він подумав про свою сестру, про те, як Керолайн не стало. Він думав про її смерть, яку він не розумів, але щоразу, коли стрілка годинника відраховувала

хвилину за хвилиною, йому теж хотілося піти. Поза баскетбольним майданчиком він був нікому не потрібен. Ніхто за ним не сумуватиме. Якщо він зникне, усе буде так, ніби його ніколи не існувало. Ніхто не говорив про Керолайн, і ніхто не говорив би про нього. Тільки коли ногу Вільяма нарешті звільнили від гіпсу, а він знову зміг бігати й закидати м'ячі, туман і думки про смерть відступили.

Завдяки його непоганим оцінкам і перспективності як баскетболіста Вільямові запропонували кілька стипендій від коледжів із баскетбольними програмами Дивізіону I. Він був вдячний за стипендії, бо його батьки ніколи не планували, що платитимуть за його навчання. До того ж хлопця радувала перспектива й далі грати в баскетбол. Вільям хотів поїхати з Бостона (він ніколи не від'їжджав далі ніж на сто тридцять кілометрів від центру міста), але болотиста спека Півдня змушувала його нервуватися, тому він обрав Північно-Західний університет у Чикаго. Наприкінці серпня 1978 року Вільям поцілував матір на прощання і потис батькову руку. Стискаючи татову долоню, Вільям думав про те, що він, можливо, більше ніколи не побачить своїх батьків — вони завжди мали тільки одну дитину, і це був не він.

У коледжі Вільям, заповнюючи свій розклад, віддавав перевагу заняттям з історії. Він відчував, що в його знаннях про те, як улаштовано світ, зяють прогалини, які потрібно заповнити, і йому здавалося, що саме історія зможе дати відповіді на всі його запитання. Йому подобалося те, що в цьому предметі науковці розглядали різноманітні події, які, однак, мали певну закономірність. *Якщо* тут станеться